

TEKUĆA ONOMASTIČKA BIBLIOGRAFIJA (2016.)

BIBLIOGRAFIJE, OBLJETNICE I NEKROLOZI, IZVJEŠTAJI
BIBLIOGRAPHIES, OBITUARIES, REPORTS, ORGANISATION

- Brgles, Branimir; Horvat, Joža; Virč, Ines:** Tekuća onomastička bibliografija (2015.) [Current Onomastic Bibliography (2015)]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 223–248. [bibliografija]
- Frančić, Anđela:** Onomastičar i dijalektolog Petar Šimunović [Petar Šimunović, an Onomastician and Dialectologist]. *Petar Šimunović (1933. – 2014.). Spomenica preminulim akademikima*, 210, Zagreb, 2016, 15–25.
- Frančić, Anđela:** Petar Šimunović. In memoriam. [Petar Šimunović. In memoriam.]. *Slovo: časopis Staroslavenskoga instituta u Zagrebu*, 65, Zagreb, 169–174.
- Frančić, Anđela; Vranić, Silvana:** Bibliografija radova akademika Petra Šimunovića [Bibliography of Petar Šimunović, Fellow of the Croatian Academy of Arts and Sciences]. *Petar Šimunović (1933. – 2014.). Spomenica preminulim akademikima*, 210, Zagreb, 2016, 31–72.
- Kovačec, August:** Akademik Petar Šimunović (Dračevica, otok Brač, 19. veljače 1933. – Split, 5. kolovoza 2014.) [Petar Šimunović, Fellow of the Croatian Academy of Arts and Sciences (Dračevica, the Island of Brač, 19th February 1933 – Split, 5th August 2014)]. *Petar Šimunović (1933. – 2014.). Spomenica preminulim akademikima*, 210, Zagreb, 2016, 9–14.
- Moguš, Milan:** Napomene o *Hrvatskom prezimeniku* akademika Petra Šimunovića [Notes on *Hrvatski prezimenik* by Petar Šimunović, Fellow of the Croatian Academy of Arts and Sciences]. *Petar Šimunović (1933. – 2014.). Spomenica preminulim akademikima*, 210, Zagreb, 2016, 27–29.
- Volejnik, Radek:** Petar Šimunović (19. 2. 1933 – 5. 8. 2014) [Petar Šimunović (19. 2. 1933. – 5. 8. 2014.)]. *Acta onomastica*, LV, Praga, 2016, 383–384. [nekrolog]

METODOLOGIJA, TERMINOLOGIJA, OPĆEONOMASTIČKI PROBLEMI
METHODOLOGY, TERMINOLOGY, GENERAL ONOMASTICS

Букумирић, Милета: *Ономастика централног Косова* [Onomastics of Central Kosovo = Onimija središnjega Kosova]. Српска академија наука и уметности, Београд, 2015, 298 str.

U knjizi je obrađena antroponimija i toponimija 32 naselja središnjega Kosova, popisivana od 1984. do 1990. godine. *Uvod* sadržava osvrt na jezične značajke onimijske građe. U poglavlju *Onomastička građa* za svako se naselje zasebno navode izvanjezični podatci (npr. položaj, broj stanovnika, etnička struktura), a zatim toponimi i prezimena, uz podatak o slavi, podrijetlu i vremenu doseljenja nositelja. Poglavlje *Semantička i tvorbeno analiza* podijeljeno je na toponomastički i antroponomastički dio. U toponomastičkome dijelu autor zaključuje da prevladavaju dvorječna imena sa strukturom pridjev + imenica te da su najbrojniji toponimi motivirani zemljopisnim nazivom. Posebnu pozornost posvećuje analizi čestotnosti sufikasa. U osvrtu na neslavenski sloj u toponimiji zaključuje se da su izrazito brojni toponimi motivirani leksemima turskoga i albanskoga podrijetla. U dijelu knjige posvećenu antroponimiji analiziraju se prezimena, obiteljski nadimci, osobna imena te osobni nadimci, pri čemu se zasebno proučava antroponimija stanovništva srpske, hrvatske i bošnjačke narodnosti. Donosi se tvorbeno analiza osobnih imena, u kojoj se posebno ističe učestalost osnova složenih imena te pojedinih sufikasa u tvorbi muških i ženskih osobnih imena. Antroponomastička cjelina sadržava i poseban tablični pregled osobnih imena.

Rec. М. Петровић-Савић: Милета Букумирић. Ономастика централног Косова (Библиотека Ономатолошких прилога, књ. 3, главни уредник Александар Лома). Београд: Српска академија наука и уметности, 298 стр. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, 59/2, Београд, 2016, 193–195.

Horvat, Joža: Metodologija izrade toponimijskoga (anojkonimijskoga) rječnika (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine) [Methodology of Compiling a Toponymic (Anoiconymic) Dictionary (Applied to the Toponymy of the Ludbreg Area of the Drava River Basin Region)]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 75–142.

U uvodu rada autor se osvrće na dosadašnju praksu leksikografske obrade toponimā donoseći pregled dijalektnih rječnika i onomastičkih radova u kojima je građa tako obrađena. Na temelju utvrđenih metodoloških razlika između tih dvaju tipova vrela, izdvaja relevantna načela za izradu toponimijskoga rječnika (pri čemu razlikuje obradu ojkonima od obrade ostalih vrsta toponima), uvažavajući pritom korelaciju dijalektologije, onomastike i leksikografije. Najprije se posebna pozornost posvećuje oblikovanju rječnika, dijalektološkoj transkripciji te mogućnostima pri abecednome sortiranju i pristupu višerječnicama. Predlaže se struktura rječničkoga članka te se opisuju njegovi obvezni i fakultativni dijelovi. Pri oblikovanju obveznih dijelova članka (natuknica, gramatički blok i definicija) opisuje

se i primjerima potkrepljuje obrada inačica, sinonimā, homonimā, paradigmi, definicija, ubikacija referenata i sl.). U zasebnome poglavlju objašnjena su i argumentirana načela navođenja fakultativnih dijelova rječničkoga članka (egzemplifikacija, podatci o tvorbi/strukturi, etimologiji i motivaciji, službeni i oficijalizirani imenski likovi te povijesne potvrde). Na kraju prvoga dijela rada opisuje se izrada kazala povezanoga s rječnikom te se razrađuje sustav upućivanja. Opisana leksikografska načela autor u drugome dijelu rada primjenjuje na obradu konkretne građe prikupljene terenskim istraživanjem donoseći primjere članaka toponimijskoga rječnika ludbreške Podravine.

Tkalčević, Katarina: *Imena u slavonskim gramatikama 18. stoljeća* [Names in the 18th Century Slavonian Grammar Books]. Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, 2016, 42 str. [diplomski rad u rukopisu]

Iz onomastičke perspektive relevantno je treće i četvrto poglavlje rada. U trećemu poglavlju autorica donosi osvrt na tendencije u nadijevanju osobnih imena u prošlosti, dok je četvrto poglavlje posvećeno analizi imena u slavonskim gramatikama 18. stoljeća (*Svašta po malo iliti kratko složenje imena i riči u ilirski i njemački jezik* Blaža Tadijanovića; *Nova slavonska i nimačka gramatika* Matije Antuna Relkovića, *Neue Einleitung zur slavonischen Sprache* Marijana Lanosovića). O imenima u svakoj od navedenih gramatika autorica piše u zasebnim potpoglavljima razvrstavajući najprije korpus prema tipu referenta, a zatim ga opisujući.

Vidović, Domagoj: Pučiško imenoslovlje [Onomastics of Pučišća]. U: *Spomenica župe sv. Jeronima*, Vrandečić, J. (ur.), Župa svetoga Jeronima, Pučišća, 2016, 377–412.

Prvi je dio rada obrada povijesne (sadržane u Povaljskoj listini) i suvremene toponimije. Autor utvrđuje postojanje različitih slojeva u toponimiji: toponimi motivirani dalmatizmima, riječima mlađega romanskog (uglavnom mletačkog) postanja te riječima slavenskoga podrijetla. Među potonjom skupinom toponima autor ističe one koji su lokalnomu stanovništvu neprozirni. Drugi je dio rada posvećen lokalnoj antroponimiji. Autor se bavi podrijetlom pučiškoga stanovništva i smjerovima doseljavanja (unutarotočkima i izvanotočkima) u različitim vremenskim odsječcima prošlosti, objašnjava razvoj imenske formule te donosi pregled prezimena (s najvećim brojem nositelja) zabilježenih u naselju kroz povijest. U zasebnome potpoglavljju antroponomastički obrađuje 125 pučiških prezimena (svih suvremenih i onih koja su tijekom dužega razdoblja činila antroponimikon naselja). Prezimena klasificira prema motivaciji te analizira jezične slojeve u njima.

ANTROPONIMIJA

ANTHROPONYMY

Brgles, Branimir; Čilaš Šimpraga, Ankica: Prilog proučavanju osobnih imena u 16. stoljeću (na primjeru vlastelinstava Susedgrad i Donja Stubica) [A Contribution to the Study of 16th Century Croatian Personal Names (From the Exam-

ple of the Susedgrad and Stubica Estates)]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 21–51.

U članku se s onomastičkoga i historiografskoga stajališta obrađuje antroponimska građa ekscerpirana iz opširna popisa crkvene desetine iz 1597. godine, koji se odnosi na područje sjeverno i zapadno od Medvednice u porječju Save, Krapine i Sutle. U tome su rukopisnom dokumentu popisana domaćinstva u 41 naselju te vinogradi (rukopis sadržava 1002 imenske formule kućedomaćina i 1346 imenskih formula vlasnika vinograda). Najprije su analizirana grafijska obilježja korpusa – tablično su predstavljena različita grafijska rješenja za bilježenje istih fonema. Središnji dio rada čini antroponomastička obrada osobnoimenskoga repertoara (168 muških i 41 žensko varijantno ime, odnosno 45 muških i 19 ženskih etimoloških imena). U tabličnome pregledu donesena su abecedno poredana etimološka imena, odgovarajuća varijantna imena te podatak o broju nositelja. Slijedi analiza, a za muška imena donesen je i popis 20 najčešćih etimoloških imena. U nastavku su istaknute jezične značajke (fonološke, morfološke i tvorbene) iščitane iz osobnih imena. Zasebno je poglavlje posvećeno analizi imenskih formula ekscerpiranih iz istoga dokumenta (klasificiraju se prema strukturnome kriteriju, a pritom se ustanovljuju i dvije velike skupine ovisno o tome odnose li se navedene formule na muškarce ili na žene). U komentarima se utvrđuje kako se društveni odnosi toga vremena odražavaju u strukturi imenskih formula.

Carović, Ines; Novak, Kristian: Obiteljski nadimci u Držimurcu i Strelcu: motivacija, tvorba i pragmatika [Family Nicknames in Držimurec and Strelec: Motivation, Formation, Pragmatics]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 53–73.

Opisujući metodologiju istraživanja u uvodu rada, autori se osvrću na etičke probleme pri ispitivanju informanata i predstavljanju rezultata istraživanja te svojim pristupom nude jedno od mogućih rješenja. Antroponomastička obrada počinje tumačenjem uloge obiteljskih nadimaka te njihova funkcioniranja u sklopu potvrđenih imenskih formula. U središnjemu dijelu rada autori s motivacijsko-tvorbenaog aspekta analiziraju obiteljske nadimke prikupljene u Držimurcu i Strelcu vlastitim terenskim istraživanjem. Rezultati su na samome kraju prikazani i tablično i grafički.

Čilaš Šimpraga, Ankica: Božo, Božić, Božićko [Božo, Božić, Božićko]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 3/1, Zagreb, 2016, 19–21.

Autorica najprije donosi pregled najčešćih suvremenih osobnih imena s osnovom *bog-*, a zatim se osvrće na razloge nadijevanja teofornih imena ustanovljujući da ona ne postoje samo u slavenskim jezicima. Kako bi prikazala popularnost osobnih imena s tom osnovom u prošlosti, autorica donosi pregled najstarijih potvrda te zaključuje da su u 15. i 16. stoljeću bile vrlo brojne izvedenice. Usto, osvrćući se na povijesni kontekst, utvrđuje da su u krajevima koji nisu bili ugroženi osmanlijskim osvajanjima (npr. na zagrebačkome području ili u Istri i Primorju) u 16. i 17.

stoljeću takva imena potpuno iščeznula. Autorica navodi i prezimena nastala od imena s osnovom *bog-*.

Frančić, Anđela: Hrvatska antroponimija poslije Tridentskoga koncila. U: *Tridentska baština: Katolička obnova i konfesionalizacija u hrvatskim zemljama (zbornik radova)*, Blažević, Z.; Plejić Poje, L. (ur.), Matica hrvatska – Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu – Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu, Zagreb, 2016, 491–503.

Osvrćući se u uvodnome dijelu rada na hrvatsku antroponimiju prije Tridentskoga koncila, autorica donosi temelj za temu kojom se bavi u nastavku – razvoj hrvatske antroponimije poslije te prekretnice. Na temelju antroponimijske građe matičnih knjiga krštenih (koje su se poslije Tridenta obvezno vodile), autorica prikazuje razvoj hrvatske antroponimije, pri čemu u zasebnim potpoglavljima donosi pregled razvoja određenih antroponimijskih kategorija – opisuje se prva masovna pojava prezimena te višestoljetno razdoblje njihova ustaljivanja, promjene u osobnoimenskome repertoaru (od obveznoga, tridentskim zaključcima propisanoga, davanja svetačkih imena krštenicima do (naj)novijih tendencija u nadijevanju osobnih imena).

Frančić, Anđela: Prezimena – vrela dijalektnih podataka [Surnames – Sources of Dialectal Knowledge]. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 20, Zagreb, 2016, 43–55.

Ustanovivši da su prezimena oblikovana u zavičajnome idiomu nositelja ili imenovatelja, odnosno da se u njihovu izrazu mogu odraziti dijalektne značajke, autorica se posvetila analizi zastupljenosti tih značajki u prezimenskome korpusu ekscerpiranu iz knjige *Hrvatski prezimenik: Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća* (prir. F. Maletić i P. Šimunović, Zagreb, 2008.). Dijalektne se značajke iščitavaju iz nominativnih oblika prezimena, pri čemu se posebna pozornost posvećuje fonološkoj razini. U radu autorica također tumači specifičan odnos prezimena (te imena općenito) i standardnojezične norme.

Frančić, Anđela; Petrović, Bernardina: Osobna imena u *Němačko-hrvatskome rěčniku* (1860.) Bogoslava Šuleka [Personal Names in the German-Croatian Dictionary (1860) of Bogoslav Šulek]. U: *Bogoslav Šulek a jeho filologické dílo / Bogoslav Šulek i njegov filološki rad*, Krejčí, P.; Krejčová, E. (ur.), Česká asociace slavistů – Ústav slavistiky FF MU, Brno, 2016, 95–106.

U radu se propituje Šulekov leksikografski opis osobnih imena u njegovu njemačko-hrvatskome dvojezičniku s osobitim obzirom na hrvatske istovrijednice njemačkih natukničkih osobnoimenskih leksema.

Frančić, Anđela; Petrović, Bernardina: Osobna imena u suvremenim hrvatskim gramatikama [Personal Names in Contemporary Croatian Grammar Books]. U: *Šesti hrvatski slavistički kongres. Zbornik radova sa znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem održanoga u Vukovaru i Vinkovcima od 10. do 13. rujna 2014.* 1. svezak, Botica, S. i dr. (ur.), Hrvatsko filološko društvo – Hrvatski slavistički odbor, Zagreb, 2016, 289–298.

Autorice proučavaju osobna imena u četirima suvremenim gramatikama hrvatskoga jezika (Težak i Babić 1994; Raguž 1997; Barić i dr. 2003; Silić i Pranjković 2005). Najprije analiziraju zastupljenost osobnih imena u tim gramatikama s obzirom na dio gramatike (ustanovljuju da se osobna imena pojavljuju u svim dijelovima gramatičkoga opisa, a najzastupljenija su u morfologiji). Utvrđuju se podudarnosti u pristupima, ali i posebnosti (npr. množinska paradigma osobnih imena u Raguževoj gramatici). U zasebnome poglavlju rada analiziraju neke probleme u gramatičkome opisu koje hrvatske gramatike ne navode (npr. prozodijska obilježja osobnih imena; sklonidba dvosložnih muških imena tipa *Dino*; sklonidba osobnih imena *Mario* i *Marijo*, *Maria* i *Marija*, *Matea* i *Mateja*; sklonidba muških osobnih imena s nepostojanim *a* u paradigmi (npr. *Juraj*), sklonidba dvostrukih osobnih imena pisanih nesastavljeno (npr. *Ana Marija*) ili s crticom (npr. *Ana-Marija*), ženska osobna imena nulte sklonidbe (npr. *Ines*, *Nives*), sklonidba stranih osobnih imena).

Jelinčić, Jakov: Matična knjiga umrlih župe Sovinjak 1845. – 1876. [Death Register of the Sovinjak Parish, 1845 – 1876]. *Buzetski zbornik*, 40, Buzet, 2013, 87–100.

Nakon osvrta na povijest župe, autor je analizirao i neke podatke relevantne iz onomastičke perspektive: prezimena, zanimanja i društveni položaj imenovanih te broj rođenih (krštenih), vjenčanih i umrlih.

Luketin Alfirević, Antonia: *Antroponimija Kaštela* [Anthroponymy of Kaštela]. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2015, 170 str. [doktorski rad u rukopisu]

Na temelju arhivskoga istraživanja autorica opisuje i analizira povijesnu antroponimiju Kaštela. Građa je ekscerpirana iz arhivskih vrela, ponajprije iz matičnih knjiga. U uvodnome se dijelu opisuju povijesno-zemljopisne značajke kaštelanskoga područja te značajke kaštelanskih govora, a nakon predstavljanja korištenih vrela osvrće se na grafijske uzuse u arhivskim vrelima pisanim talijanskim jezikom. U sljedećim poglavljima analiziraju se imena prve, druge i treće determinacije. Antroponimijska građa klasificira se na tvorbenoj i semantičkoj razini, a pri opisu korpusa u obzir su uzeti i aloglotski i dijalektni elementi koji su rezultat višestoljetnih hrvatsko-romanskih etnojezičnih prožimanja na proučavanu području, što je posebno relevantno pri analizi nadimaka. Interpretirajući imena kao sociolingvističke znakove, autorica proučava i izvanjezične čimbenike koji su utjecali na njihov izbor, distribuciju i frekventnost u pojedinome razdoblju. Na temelju usporedbe prezimskih likova potvrđenih u arhivskim vrelima od 16. do 18. stoljeća i tvorbeno-motivacijske analize kaštelanskoga prezimenskog fonda 19. stoljeća, ustanovljen je korpus kaštelanskih prezimena, to jest prezimena zapis kojih seže najmanje 150 godina u prošlost, a koja su i danas sastavnica kaštelanskoga prezimenika. Izdvojene su posebnosti kaštelanske antroponimije u usporedbi s ostalim dijelom hrvatske antroponimije.

Mataija, Ivica; Vrcić-Mataija, Sanja: Antroponimija Velikog Žitnika u drugoj polovici 19. stoljeća [Anthroponomy of Veliki Žitnik in the Other Half of the 19th Century]. U: *Šime Starčević i hrvatska kultura u XIX. stoljeću*, Vrcić-Mataija, S.; Grahovac-Pražić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću, Zadar – Gospić, 2014, 183–196.

U radu se obrađuju osobna imena i prezimena stanovnika Velikoga Žitnika u drugoj polovici 19. stoljeća. Rad se temelji na antroponimijskome korpusu ekscerpiranu iz matičnih knjiga krštenih i stališa duša Župe Blažene Djevice Marije u Klančcu (Gornje Pazarište). U prvome se dijelu rada donose mjestopis Velikoga Žitnika i osvrt na demografske prilike, a u drugome se dijelu interpretira mjesna antroponimija. Osobna se imena analiziraju na grafijskoj, fonološkoj, tvorbenoj i motivacijskoj razini te se propituje njihovo podrijetlo i čestotnost.

Rogošić, Andrea: Odrazi hrvatsko-talijanskih jezičnih dodira u splitskoj antroponimiji devetnaestoga stoljeća [Influence of the Croatian-Italian Linguistic Contact on the Anthroponymy of the 19th Century Split]. U: *Višejezičnost kao predmet multidisciplinarnih istraživanja*, Udier, S. L.; Cergol Kovačević, K. (ur.), Srednja Europa – HDPL, Zagreb, 2015, 451–463.

Rad se temelji na analizi osobnih imena i prezimena ekscerpiranih iz matičnih knjiga krštenih triju splitskih župa. Pritom se posebno proučavaju podatci o društvenome statusu i podrijetlu obitelji te dijastratička distribucija osobnih imena, odnosno mogući utjecaji talijanskih modela nadijevanja imena među domaćim stanovništvom. U korpusu nadimaka, dobivenom iz dvaju objavljenih radova, utvrđuje se udio talijanskih, odnosno mletačkih elemenata te hibridne tvorenice, a rezultati se uspoređuju s dosadašnjim istraživanjima leksika splitskoga govora.

Rogošić, Andrea: Osobna imena u Splitu u razdoblju preporodnoga pokreta [Personal Names in the City of Split during the National Revival Movement]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 143–165.

Tema su rada osobna imena posvjedočena u devet matičnih knjiga krštenih triju splitskih župa (Sv. Petar, Sv. Križ i Sv. Dujam) u razdoblju preporodnoga pokreta. Sve su matice vođene na talijanskome jeziku, zbog čega su i osobna imena zapisivana u talijanskim/talijaniziranim likovima, a prezimena su zapisivana u skladu s grafofonološkim sustavom talijanskoga jezika. Autorica donosi popise najčešćih muških i ženskih osobnih imena u trima vremenskim odsječcima 19. stoljeća (1840. – 1851., 1867. – 1879. te 1888. – 1897.) te utvrđuje konzervativnost u nadijevanju osobnih imena, tj. poštivanje dvaju tradicionalnih načela (kalendarskoga i nasljednoga). U zasebnu je skupinu uvrstila rijetka osobna imena, tj. ona čiji je udio u korpusu manji od 2 %. Istraživanje je pokazalo da su u razdoblju preporodnoga pokreta postojale razlike u osobnoimenskome fondu pojedinih društvenih slojeva te se potvrdilo da je izbor osobnoga imena uvjetovan društveno-političkim kontekstom.

Šabić, Indira: Apotropejska motiviranost imenovanja ljudi u srednjovjekovnoj Bosni i Humu [Apotropaic Motives for Naming People in Medieval Bosnia and Hum]. *Književni jezik*, 25/1–2, Sarajevo, 2014, 27–44.

U radu se proučava antroponimija bosansko-humskih administrativnih i lapidarnih tekstova koji su pisani ili klesani od 10./11. st. do 15./16. st. Osvrćući se na različite motivacije osobnih imena, autorica analizi podvrgava apotropejska, tj. profilaktička imena, primjerice onih s osnovom *stan-*, *stoj-*, *živ-*, *goj-*, *prodan-*, *grd-*, *grub-*, *tvrd-*, *tomiti*. Etimološka su objašnjenja popraćena citatima iz vrela.

Šabić, Indira: Onomastička svjedočanstva bosansko-humskih aloglotskih imena [Onomastic Evidence for Bosnian – Hum Alloglottic Names]. *Godišnjak „Slovo Gorčina”*, 36, Stolac, 2014, 29–39.

Autorica istražuje aloglotske utjecaje u osobnoimenskome repertoaru na području Bosne i Huma. Govoreći o povijesti kulturnih i jezičnih dodira, ističe da je vjerojatno najraniji etnojezični supstrat ilirski. U osobnoimenskome korpusu prepoznaje slavenska (narodna) imena, inačice kršćanskih imena prilagođene bosanskomu jeziku te prilagođene inačice orijentalnih muslimanskih imena. Temeljne likove kršćanskih imena navodi abecednim redom, dodaje etimologiju i povijesne potvrde s citatima iz vrela te ih popraćuje podnatuknicama s izvedeničkim osobnoimenskim likovima. Analizirana su imena: Ana, Andrej, Avram, Damijan, sva imena u gnijezdu imena Juraj, zatim Gregorije, Ivan, Jakob, Jelena, Katarina, Luka, Marko, Martin, Marija, Marta, Mihailo, Nikola, Pavao, Petar, Simeon, Stjepan/Stepan, Tobija, Tomaš i Vid. Zasebno je poglavlje posvećeno bosansko-humskim orijentalnim imenima.

Šabić, Indira: Razvoj antroponimijske formule u srednjovjekovnoj Bosni i Humu [Development of Anthroponymic Formula in Medieval Bosnia and Hum]. U: *Communication, culture, creation: new scientific paradigms*, Popović, V. i dr. (ur.), „Vasile Goldiș” University Press – Fondatia Europa, Arad – Novi Sad, 2015, 796–803.

Rad se temelji na antroponimijskoj građi ekscerpiranoj iz vrela nastalih od 11. do 16. stoljeća. Autorica zaključuje da su se do kraja 12. stoljeća stanovnici Bosne i Huma imenovali samo osobnim imenom, da se između 13. i 14. stoljeća antroponimijske formule počinju proširivati prezimenskom sastavnicom te da su se osobnoimensko-prezimenske sintagme ustalile najprije kod pripadnika povlaštenoga staleža. Upozorava na postojanje pridjevaka te takozvane dvočlane denominacije, u kojoj je uz osobno ime navedena filijacija ili koje drugo srodstvo. Raznolikost prezimena objašnjava kulturnim i gospodarskim razvojem Bosne i Huma.

Šabić, Indira: Tvorbena struktura starobosanskih ličnih imena [The Structure and Word Formation of Bosnian Medieval First Names]. U: *Drugi simpozij o bosanskom jeziku – istraživanje, normiranje i učenje bosanskog jezika – sadašnji rezultati, potrebe i perspektive*, Kalajdžija, A. (ur.), Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2016, 21–49.

Osobna imena ekscerpirana iz administrativnih tekstova i inskribiranih stećaka (10./11. – 15./16. stoljeće) s područja srednjovjekovne Bosne podvrgavaju se strukturnoj i tvorbenoj analizi. Korpus čini 110 složenih imena, čiji je pregled donesen u tablici u kojoj se navode podatci o motiviranosti, primjeri iz srednjovjekovnoga

bosanskoga korpusa te primjeri iz srodnih slavenskih jezika. Analizira se udio različitih vrsta riječi koje su sudjelovale u tvorbi složenih osobnih imena, proučavaju se pokraćena imena (pritom se kronološki redaju modeli kraćenja) te imena nastala sufiksalsnom tvorbom. U zasebnu potpoglavlju utvrđuju se značenjske vrijednosti sufikasa.

Vidović, Domagoj: Imotska prezimena [Family Names in Imotski]. *Croatica et Slavica Iadertina*, 12/1, Zadar, 2016, 41–63.

U radu se antroponomastički obrađuje 139 imotskih prezimena. U prvome se dijelu rada iznose neke temeljne povijesne i zemljopisne odrednice, a zatim se donose povijesne potvrde prezimena, opisuju migracijski smjerovi i iznose statistički podatci. U središnjemu se dijelu rada imotska prezimena tvorbom i motivacijski raščlanjuju. Zapaža se da se u imotskim prezimenima odražavaju različiti jezični slojevi te da je od 1744. do 2001. svako četvrto prezime promijenjeno.

Vidović, Domagoj: Prilog proučavanju odraza svetačkoga imena *Ilija* u hrvatskoj antroponimiji [A Contribution to the Study of the Reflex of the Saint's Name *Ilija* in Croatian Anthroponymy]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 167–182.

Autor donosi pregled odraza svetačkoga imena *Ilija*, jednoga od rijetkih starozajetnih imena koje je od srednjovjekovlja do danas u kontinuitetu potvrđeno na cjelokupnome hrvatskom prostoru. Ime *Ilija* promatra se u kontekstu prožimanja slavenske mitologije i kršćanstva u međurječju Neretve i Bojane, a zasebna su poglavlja posvećena odrazu toga imena u toponimiji i u hrvatskoj antroponimiji, njegovoj zasvjedočenosti među pripadnicima drugih južnoslavenskih naroda te muslimanskomu imenu *Il(i)jas*.

Žigulić, Roberto; Biluš Žigulić, Sonja: Stanovništvo istočnog dijela lovranske gradske jezgre u XIX. stoljeću [The Inhabitants of the Eastern Part of the Lovran Historic Town Core in the 19th Century]. *Zbornik Lovranščine*, 2, Lovran, 2012, 85–118.

Žigulić, Roberto; Biluš Žigulić, Sonja: Stanovništvo južnog dijela lovranske gradske jezgre u XIX. stoljeću [The Inhabitants of the Southern Part of the Lovran Historic Town Core in the 19th Century]. *Zbornik Lovranščine*, 3, Lovran, 2014, 233–282.

Žigulić, Roberto; Biluš Žigulić, Sonja: Stanovništvo zapadnog dijela lovranske gradske jezgre u XIX. stoljeću [The Inhabitants of the Western Part of the Lovran Historic Town Core in the 19th Century]. *Zbornik Lovranščine*, 4, Lovran, 2016, 73–129.

Na osnovi rodoslovnih podataka iz postojećih lovranskih stališa duša i matičnih knjiga autori su izradili novi stališ duša uže lovranske gradske jezgre u 19. stoljeću. Rad obiluje povijesnim antroponimijskim podatcima (osobnim imenima i prezimenima).

TOPONIMIJA

TOPONYMY

Bašić-Kosić, Nataša (gl. ur.): *Hrvatski mjesni rječnik* [Croatian Dictionary of Settlements]. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2016, 704 str.

Riječ je o imeniku naselja Republike Hrvatske nastalu kao rezultat znanstvenoga projekta *Rječnik naseljenih mjesta i njihovih etnika i ktetika*. Natuknički lik rječničkoga članka čini službeno ime naselja. Iza njega slijedi ime gradskoga ili općinskoga središta te županije kojoj naselje pripada. Drugi je dio rječničkoga članka organiziran u dvama stupcima. U prvome stupcu donosi se standardnojezični nominativni oblik ojkonima, oznaka gramatičkoga roda i broja te genitivni i lokativni dočetc, zatim etnici (m. i ž. r. jd. te m. r. mn.) i ktetik. U drugome stupcu donosi se lokalni (dijalektni) lik ojkonima s istim gramatičkim i morfološkim podacima kao i u prvome stupcu, s lokalnim etničkim (m. i ž. r. jd. te m. r. mn.) i ktetičkim likovima. Ako se lokalni lik ne razlikuje od standardnojezičkoga, donosi se samo lokalni. Ako nisu utvrđeni točni lokalni likovi, „navedeni su polazni fonološki likovi neposrednoga dijalektalnoga okružja” ili samo standardnojezični likovi. Knjiga sadržava i poglavlje naslovljeno *Uputnice*, u kojemu se s jednoga ojkonimskog lika upućuje na drugi, te *Gradsko-općinsko kazalo*.

Brozović Rončević, Dunja; Virč, Ines: Jezični slojevi i struktura međimurske hidronimije [Linguistic Stratification and the Structure of the Hydronymy of Međimurje]. *Slavia Centralis*, 2, Maribor, 2015, 5–19.

U radu se opisuju najvažnije značajke međimurske hidronimije. U terenskim istraživanjem prikupljenome korpusu od 738 hidronima prevladavaju oni koji se odnose na potoke, vrela, mlake i blatišta. U središnjemu dijelu rada autorice nude model za klasifikaciju hidronima služeći se uzorkom građe. Najprije ih razvrstavaju prema strukturi i tvorbi, a potom se osvrću na zastupljenost pojedinih tvorbenih tipova ili strukturnih obrazaca. Slijedi podjela građe prema motivacijskome kriteriju, odnosno prema značenju osnove. U zasebnome se dijelu rada donosi međimurska hidronimija prema podacima Hrvatskih voda, što omogućuje usporedbu značajki te građe i one prikupljene terenskim istraživanjem.

Crljenko, Ivana: *Hrvatski egzonomi I. Imena država, glavnih gradova i njihovih stanovnika* [Croatian Exonyms I: Names of Countries, Capitals and Their Inhabitants]. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2016, 227 str.

Premda naslov knjige sugerira da se u njoj donose samo egzonomi, ona sadržava imena svih država (i izvorna i prilagođena) i njihovih glavnih gradova. U središnjemu je dijelu knjige leksikografski obrađeno 195 imena država, 3 imena područja priznatih u dijelu međunarodne zajednice te 198 imena njihovih glavnih gradova. Svaka država i njezin glavni grad obrađeni su na zasebnoj stranici. Za države se sustavno donose sljedeći podatci: skraćeno ime države (N), G i L s prijedlogom (u/na), odnosni pridjev, skraćeno ime u službenoj uporabi MVEP-a i HNB-a, puno ime u službenoj upotrebi MVEP-a i HNB-a, izvorno skraćeno i izvorno puno ime

na službenome i govornome jeziku (jezicima), službeno skraćeno i službeno puno ime na engleskome jeziku, službeno skraćeno i službeno puno ime na francuskom jeziku, naziv službenoga i govornoga jezika, oznake, etnonim (m. r., ž. r., mn.), genitiv etnonima (m. r., ž. r., mn.). U bilješci se objašnjava motivacija i etimologija imena države, a na priloženome umanjenom zemljovidu svaka je država ubicirana. Za glavne gradove donosi se preporučeno ime, G, L, odnosno pridjev, izvorno ime na službenome i govornome jeziku, službeno ime na engleskome i francuskom jeziku te etnici (N i G). S obzirom na to da u jezičnoj praksi katkad postoje neustavnosti i neujednačenosti, imena donesena u knjizi preporučena su za uporabu u hrvatskome standardnom jeziku. Zasebnu cjelinu knjige čine zemljovidi kontinenta s upisanim imenima država i glavnih gradova. Priloženo je i kazalo imena koje omogućuje lakše snalaženje.

Rec. A. Čilaš Šimpraga: Hrvatski egzonimi I. Imena država, glavnih gradova i njihovih stanovnika. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 199–203.

Eterović, Igor: Prilog istraživanju munske toponimije: mikrotoponimija Malih Muna [Contribution to the Toponymy Research of the Mune Region: The Microtoponymy of Male Mune]. U: *Mune i Žejane Maksu Pelozu*, Doričić, R. (ur.), Udruga „Žejane”, Žejane, 2016, 249–267.

Na temelju analize katastarskih podataka dobivenih uz pomoć računalnih preglednika, u radu se prikazuje mikrotoponimija naselja Male Mune, dijela katastarske općine Mune. Korpus toponima tako je dopunjen, a svi su imenovani referenti ubicirani i grafički predstavljeni. Uz popis malomunskih toponima donosi se i komentar.

Eterović, Igor: Prilog istraživanju toponimije Lovranščine: mikrotoponimija Lovranske Drage i Visočja [Contribution to Toponymy Research of the Lovran Region: Microtoponymy of Lovranska Draga and Visočje]. *Zbornik Lovranščine*, 4, Lovran, 2016, 163–216.

Toponimija Lovranske Drage i Visočja ekscerpirana je iz popisa katastarskih čestica, a korpus je dopunjen i podatcima dobivenima od ispitanika tijekom terenskih istraživanja te iz literature i arhivskih izvora. Toponimi su za svako naselje zasebno popisani abecednim redom, akcentuirani i obrađeni u zasebnim natuknicama. Geografska obrada podrazumijeva identifikaciju tipa referenata na koje se odnose popisani toponimi te njihovu ubikaciju, a u povijesnoj se daje osvrt na potvrde toponima u proučenim arhivskim vrelima (uglavnom oporukama). Jezična obrada obuhvaća tumačenje motivacije i etimologije. Popisano je 400-tinjak toponima.

Faričić, Josip: Geografska imena na starim kartografskim prikazima šibenskih otoka [Geographical Names in the Old maps of the Archipelago of Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 247–308.

Izabравši 46 najboljih među više od 100 zemljovida nastalih između 13. i 19. stoljeća na kojima je prikazan prostor šibenskih otoka, autor donosi i interpretira njihovu toponimijsku građu. Građa je predstavljena tablično: donosi se izvorni zapis,

suvremeni toponimski lik te opis zemljopisnoga referenta. Autor zaključuje da je od svih toponima najranije i u kontinuitetu potvrđen nesnim *Žirje* te da su kasnija kartografska vrela, posebice ona iz 18. i 19. stoljeća, izrazito bogata toponimima, posebno hrvatskima.

Frančić, Anđela; Petrović, Bernardina: Transilvanija u hrvatskim rječnicima [Transylvania in the Croatian Dictionaries]. *Romanoslavica*, LII/2, 2016, București, 33–52.

Uvodni dio rada sadržava kratak osvrt na Transilvaniju u povijesno-zemljopisnome kontekstu te na hrvatsko-transilvanijske dodire. Utvrdivši koji su se horonimi uz ime *Transilvanija* u hrvatskome jeziku rabili za imenovanje navedenoga rumunjskog područja (*Erdelj*, *Sedmogradska*, *Sedmogorska*, *Sibirjska zemlja*), autorice analiziraju etimologiju tih imena. U nastavku iznose rezultate praćenja pojavnosti navedenih sinonimnih horonima u odabраних dvadesetak povijesnih i suvremenih hrvatskih rječnika. U zasebnim poglavlјima analiziraju etnike i ktetike tvorene od tih horonima te posvojne pridjeve tvorene od etnika, također potvrđene u navedenim vrelima. Osvrću se i na hrvatska prezimena te na ojkonime motivirane horonimom *Erdelj*.

Ivanova, Olga: *Rečnik na iminjata na naselenite mesta vo R. Makedonija: (B, G, E, J, N, R, T, K, U, F, H, DŽ, Š)* [Dictionary of Settlement Names of the Republic of Macedonia (B, G, E, J, N, R, T, K, U, F, H, DŽ, Š) = Rječnik imena naselja Republike Makedonije (B, G, E, J, N, R, T, K, U, F, H, DŽ, Š)]. Institut za makedonski јазик „Krstе Misirkov”, Skopje, 2014, 211 str.

Ivšić, Dubravka: Što se zna o toponimu *Narona*? [What Is Known about the Toponym *Narona*?]. *Hrvatski neretvanski zbornik*, 8, Zagreb, 2016, 327–329.

Rad sadržava analizu toponima *Narona*, kojim se do kraja antike imenovalo naselje na rijeci Neretve (na mjestu današnjega naselja Vid). Toponim *Narona* autorica ubraja u skupinu toponima koji su postojali prije dolaska Slavenâ. Donosi potvrde toponima *Narona* te utvrđuje da je obilno posvjedočen u antici. U nastavku tumači etimologiju toponima i njegovu osnovu *nar-*. Premda naselje nije opstalo, odrazi njegova imena postoje u suvremenoј toponimiji, na što autorica upućuje primjerima i analizom fonološkoga razvoja. Pritom posebnu pozornost posvećuje imenu rječice *Norin*. Ističe i krematonime kojima se u suvremeno doba oživljava ime *Narona*.

Juran, Kristijan: Povijesna toponimija šibenskog otočja prema spisima šibenskih bilježnika od 15. do 17. stoljeća [Historical Toponymy of the Archipelago of Šibenik According to the Deeds of Notaries from Šibenik from the 15th to the 17th Century]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanje, Zadar, 2016, 235–246.

Povijesnu građu autor ekscerpira iz arhivskih vrela (spisâ arhivskoga fonda *Šibenski bilježnici* pohranjenih u Državnome arhivu u Zadru (HR-DAZD-30)). Popis toponima donosi se zasebno za otoke: Kakanj, Kaprije, Krapanj, Lupac, Orut, Prvić, Zlarin i Žirje, a zatim slijedi zajednički popis za manje, nenaseljene otoke.

Toponimski su likovi abecedno poredani u tablicama – za svaki toponim navode se: godina prve potvrde, izvorni zapis, bilješke i citati koji sadržavaju opis referenta te podatci o vrelu.

Jurić, Ante: *Suvremena toponimija šibenskog otočja* [Contemporary Toponymy of the Archipelago of Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 113–231.

Ovaj, vrlo opsežan rad sastoji se od nekoliko poglavlja: 1. Metodologija, 2. Korpus suvremenih toponima, 3. Toponomastičke karte, 4. Jezični opis građe te 5. Abecedno kazalo toponima. U skladu s ustaljenom metodologijom zadarskoga Centra za jadranska onomastička istraživanja, korpus se donosi u tablicama te je povezan s priloženim zemljovidima. Zbog toga je građa u poglavlju naslovljenu Korpus suvremenih toponima predstavljena po sektorima kako se pojavljuju na zemljovidima, a ne abecednim redom, dok je abecednim redom poredana u Abecednome kazalu. Usporedba jezičnih značajki toponima i jezičnih značajki općega leksika pokazala je da se živ govor uvelike izmijenio pod utjecajem štokavskih govora, dok se u toponimima dobro zrcale značajke šibenske čakavštine.

Jurić, Ante: *Toponimija Veloga Rata* [The Toponymy of Veli Rat]. U: *Zbornik „Veli Rat”*, Faričić, J.; Uglešić, A. (ur.), Sveučilište u Zadru, Zadar, 2013, 673–720.

U radu su predstavljeni rezultati terenskoga istraživanja provedena 2012. godine u naseljima Soline, Veli Rat, Verona i Polje. Autor tumači oblik i onomastički sadržaj toponimske sintagme *Veli Rat*, kojom se imenuje krajnji sjeverozapadni dio Dugoga otoka, tj. područje između dvaju rtova, unutar kojega su smještena četiri povijesna naselja: Soline, Veli Rat, Verona (danas službeno Verunić) i Polje. Pri definiranju fonoloških sustava govora Veloga Rata, autor se koristi i primjerima iz prikupljene toponimijske građe. Građa je opisana i razvrstana u kazala te ubicirana na toponomastičkim zemljovidima.

Ligorio, Orsat: *Sh. Korčula* [Serbian or Croatian *Korčula*]. *Lucida intervalla*, 44, Beograd, 2015, 147–154.

Ime *Korčula*, koje se odnosi na otok i grad, obično se izvodi iz lat. *Corcyra*, odnosno iz grč. *Κόρκυρα*. Autor konstatira da prema tome izvođenju nije jasan razvoj sloga *-ču-* u današnjemu imenu (prema lat./grč. ishodištu očekivalo bi se *-ki-* ili *-ci-*). Iza povijesnih potvrda imena te dosadašnjih tumačenja njegova postanka, daje svoje tumačenje („Korčula postaje od grč. *Κόρκυρα*, sa disimilacijom $r - r > r - l$ i sa promjenom $v > u$, zahvaljujući kojoj *Korkjura, tj. *Korkjula daje sh. *Korčula*”). Potonju glasovnu promjenu autor ne smatra mletačkom (Skok) ni dalmatoromanskom (Muljačić). Riječ je o hrvatskome (i srpskome) grecizmu, kakvi su i *čubar*, *čuma*, *Čuprijan*, *Čurilovo*, *Jeđupka*, *oljuga*, *porenjuha*.

Ligorio, Orsat; Vuletić, Nikola: *Dalmatoromanski relikti u toponimiji šibenskog otočja* [Surviving Forms of Dalmatian-Romance in the Toponymy of the Archipelago of Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sve-

učilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 347–353.

Autori etimološki obrađuju četrnaest toponima (poredanih abecednim redom), pri čemu potvrđuju Skokove etimološke interpretacije za toponime *Kaprije*, *Kopara* i *Žirje*, dok nove dalmatoromanske etimologije predlažu za toponime *Bakul*, *Krapanj*, *Logorun*, *Orut*, *Tijat*, *Tmara/Pnara/Apnara* i *Zlarin*. Premda smatraju da su nesonimi *Kakanj* i *Bonjan/Bojan* predslavenskoga podrijetla, njihovu etimologiju zasada ostavljaju otvorenom. U raspravi autori navode niz sustavnih razlika između predslavenskoga sloja u toponimiji zadarskih i šibenskih otoka. Usto, ističu da svi veći šibenski otoci (osim Prvića) te neki manji, nose predslavska imena.

Lozić-Knezović, Katarina; Radostić, Marija: Toponimija naselja Gata [Toponymy of Gata]. *Lingua Montenegrina*, IX/2, 18, Cetinje, 2016, 81–97.

Prvi se dio rada iscrpljuje u opisu povijesti i zemljopisnoga položaja te dijalektnih značajki govora naselja Gata. Središnji je dio obrada prikupljene građe koju čini 120-ak toponima koje autorice klasificiraju prema motivacijskome kriteriju te interpretiraju. Taj dio rada završava osvrtom na arhaične riječi kojima su toponimi motivirani. U sljedećim poglavljima toponimi se klasificiraju »prema strukturi tvorbe« te se analizira jezično podrijetlo apelativa kojima su motivirani.

Mesarić, Mihaela; Cindrić, Monika; Virč, Ines: *Međimurske retencije – ogledi o vodnom fenomenu* [Water Reservoirs “Retencije” in Međimurje County – Scientific Essays of Water Phenomena]. Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode, Križovec, 2016, 88 str.

U poglavlju naslovljenu *O imenima retencija* Ines Virč analizira imena tih vodnih referenata. Građa je prikupljena terenskim istraživanjem te ekscerpiranjem iz podataka Hrvatskih voda. Autorica upozorava da se neslužbena imena retencija katkad razlikuju od službenih. Središnji je dio rada toponomastička analiza koja se temelji na klasifikaciji. Građa je abecedno popisana, a uza svako službeno ime i njezinu neslužbenu (dijalektnu) inačicu donose se podatci o ubicaciji referenta, o motivaciji (s čime je povezana i etimologija) te tvorbi.

Radović, Srđan: *Beogradski odonimi* [Belgrade Odonyms]. Etnografski institut SANU, Beograd, 2014, 185 str.

Sekulić, Svetlana: Toponimija Bandića [Toponymy of Bandići]. *Lingua Montenegrina*, IX/2, 18, Cetinje, 2016, 311–331.

U članku autorica predstavlja toponimijsku građu prikupljenu terenskim istraživanjem u naseljima Livade, Bračani, Župa, Đežezi, Mokanje i Milate Bandićke. Svakomu naselju posvećeno je zasebno poglavlje: najprije se donosi akcentuirani ojkonim, etnici i kjetik, a zatim i abecedni popis toponima s opisom referenata na koje se oni odnose.

Skračić, Vladimir (ur.): *Toponimija šibenskog otočja* [Toponymy of the Šibenik Archipelago]. Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 374 str.

Sedma knjiga biblioteke *Onomastica Adriatica* posvećena je toponimiji šibenskoga otočja. Sadržava dvije tematske cjeline: u prvoj je opisan onomastički ambijent (izvanjezični čimbenici, prirodni i društveni, koji utječu na proces imenovanja), a u drugoj su najprije doneseni suvremeni i povijesni toponimijski korpus te toponomastički zemljovid, a zatim se prikupljena građa jezično interpretira iz različitih perspektiva.

Rec. A. Čilaš Šimpraga: Toponimija šibenskog otočja. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 204–207.

Skračić, Vladimir; Šprljan, Nataša: Semantička klasifikacija toponima na šibenskim otocima [The Semantic Classification of Toponyms of the Archipelago of Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 321–345.

Autori prikupljenu građu klasificiraju najprije prema tipu imenovanoga referenta (npr. toponimi na moru i u moru, toponimi obalnoga pojasa, toponimi na otočnome kopnu). U sklopu tako ustanovljenih skupina i njihovih podskupina detaljnije razvrstavaju građu prema motivacijskome kriteriju. Na temelju analize i komentara klasifikacije donosi se zaključak koji vrijedi i za susjedne arhipelage: većina starih i aloglotskih toponima upućuje na pomorstvo i ribarstvo (u skladu s time, referenti imenovani njima nalaze se na moru ili uz more), dok se mlađi i idioglotski toponimi odnose na stočarstvo (u skladu s time, referenti imenovani njima nalaze se na otočnome kopnu). Također je utvrđeno da je većina neprozirnih toponima alogotska, a odnose se na imena otoka. Najstarijima smatraju imena najvećih otoka: Zlarina, Žirja i Krapnja.

Skračić, Vladimir; Šprljan, Nataša: Toponimija otoka Vira [The Toponymy of the Island of Vir]. U: *Otok Vir*, Magaš, D. (gl. ur.), Sveučilište u Zadru – Općina Vir, Zadar, 2016, 475–512.

U uvodnome dijelu rada opisuje se toponomastički ambijent otoka Vira, pri čemu se posebno ističu povijesni, zemljopisni i demografski podatci. Utvrđuje se da je za toponimiju Vira vrlo važna njegova povezanost s kopnom, što dodatno mogu potkrijepiti i podatci iz literature na temelju kojih se pretpostavlja da je Vir nekada bio poluotok. U radu je tablično prikazan dio povijesne toponimije, a većina je rada posvećena suvremenoj toponimiji otoka Vira. Toponimijski korpus predstavljen je u skladu s metodologijom zadarskoga Centra za jadranska onomastička istraživanja: otok je podijeljen u sektore, a za svaki se sektor donosi popis toponima, uza svaki se toponimski lik navodi i opis referenta, a popis sadržava i katastarske podatke. Slijede četiri toponomastička zemljovida te abecedno kazalo. U poglavlju naslovljenu *Jezični aspekti toponima* opisuju se dijalektne značajke toponima, a na temelju opisa zaključuje se da govor Vira pripada čakavskom ikavskom dijalektu, no i da ima i mnogo štokavskih značajki. Poglavlje naslovljeno *Semantička klasifikacija toponima* sadržava podjelu građe prema tipu referenta (vodni referenti, naselja, pašnjaci i obradive površine, uvale i obalna crta, uzvisine, dijelovi naseља, crkve itd.). U nekim se potpoglavljima donosi osvrt na doimensku semantiku. Zasebno je poglavlje posvećeno tvorbi toponimskih likova.

Stevanović, Petar: *Onomastikon: rečnik imena* [Onomasticon: a Dictionary of Names]. Zavod za udžbenike, Beograd, 2014, 442 str.

Šabić, Indira: Tipološko-strukturalna analiza toponima u srednjovjekovnoj Bosni [Typological-structural Analysis of Toponyms in the Medieval Bosnia]. *Bosanski jezik, časopis za kulturu bosanskoga književnog jezika*, 13, Tuzla, 2016, 35–54.

Rad se temelji na toponimijskoj građi (11. – 16. st.) ekscerpiranoj iz srednjovjekovnih bosanskih administrativnih tekstova, inskribiranih stećaka i notarskih knjiga iz Arhiva u Dubrovniku. Nakon uvodnoga dijela toponimijska se građa razvrstava i analizira prema motivacijskome i strukturnome kriteriju.

Šabotić, Sait Š.: O porijeklu i značenju imena *Bihor* [On Origin and Meaning of *Bihor*]. *Lingua Montenegrina*, IX/2, 18, Cetinje, 2016, 67–80.

Autor se bavi toponimom *Bihor* koji se odnosi na zemljopisno područje u sjeveroistočnoj Crnoj Gori. Ističe brojne toponime sa sličnom osnovom i u drugim europskim državama te postojanje homonimnoga prezimena. U nastavku se osvrće na dosadašnja etimološka tumačenja toga toponima. Neka od tih tumačenja povezana su s narodnim predajama, a neka se temelje na jezičnim analizama.

Vidović, Domagoj: Desanski toponimi [Toponymy of the Parish Desne]. *Hrvatski neretvanski zbornik*, 8, Zagreb, 2016, 330–348.

U radu se obrađuju toponimi na području naselja Desne, rodnoga sela fra Jeronima Šetke, smještena u zapadnome dijelu Neretvanske krajine. Građa je uglavnom preuzeta iz knjige *Toponimi sela Desana* J. Đuguma i M. Mateljaka, u kojoj se uz toponime nalaze i opisi njima imenovanih referenata. Autor klasificira toponime prema motivacijskome kriteriju, donosi povijesne potvrde ojkonima Desne, analizira imena desetak zaselaka od kojih se naselje sastoji te analizi podvrgava prezimena obitelji koje su istraženo područje naseljavale u prošlosti.

Vidović, Domagoj: Od Žene Glave do Nijemaca – o imenima hrvatskih naselja [On the Names of Croatian Settlements – From *Žena Glava* to *Nijemci*]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 3/1, Zagreb, 2016, 17–19.

Autor se najprije osvrće na imena naselja u kojima je sačuvan spomen na antička naselja u koja su se ili u blizini kojih su se Hrvati naselili nakon doseljenja, a potom klasificira ojkonime prema doimenskoj semantici.

Vidović, Domagoj: Otkud hrvatski egzoni u Bačkoj i Bosni? [How Come Croatian Exonyms Can Be Found in Bačka and Bosnia?]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 3/2, Zagreb, 2016, 14–17.

Autor ističe probleme prilagođavanja imena iz stranih jezika. Upozorava na mogućnosti postojanja više egzoni za isti referent. Posebnu pozornost posvećuje imenima koja u hrvatskome jeziku imaju status egzoni, a odnose se na naselja u bliskim državama. Osvrće se na pravopisne egzoni (koji se od izvornoga imena razlikuju po pisanju velikoga početnog slova sastavnica ili po pisanju crtica ako

je riječ o toponimskoj polusloženici) te na one temeljene na razlikama u fonologiji dvaju jezika (posebno u odrazu jata u hrvatskome i srpskome jeziku).

Vidović, Domagoj: Pogled u toponimiju župe Opuzen [An Overview of the Toponymy of the Opuzen's Parish]. U: *Opuzen – tristota obljetnica župe svetog Stjepana Prvomučenika*, Kapović, Z. (ur.), Župa svetoga Stjepana Prvomučenika, Opuzen, 2016, 167–170.

U prvome dijelu rada autor piše o Opuzenu, Podgradini i Lađištu. Svako naselje obrađuje u zasebnome odlomku – donosi podatke o povijesti i zemljopisnome smještaju naselja te u tome kontekstu interpretira njihova povijesna i suvremena imena. Navodi i imena nekadašnjih samostalnih naselja, danas dijelova („četvrti“) većih naselja. U drugome dijelu rada građu koja se odnosi na manje referente analizira etimološki te im određuje motivaciju.

Vidović, Domagoj: Sitni toponomastički nahođaji – toponimija sela Ober [Toponymy of the Village Ober in the Stolac Area]. *Stolačko kulturno proljeće*, 14, Stolac, 2016, 141–145.

U radu se obrađuje 40-ak toponima naselja Ober u Burmazima (Općina Stolac) i 20-ak ojkonima širega područja Burmaza. Analizirajući ojkonim *Ober*, autor upozorava na postojanje istozvučnih toponima u Zažablju, ali i u BiH. Posebnu pozornost u analizi toponimije posvećuje motivaciji.

Vidović, Domagoj: Toponimi u Desnama – rodnome selu fra Jeronima Šetke [Toponymy in Desne, Native Village of fra Jeronim Šetka]. U: *Fra Jeronim Šetka: hrvatski franjevac, svećenik, profesor, jezikoslovac i književnik*, Šešelj, S. (ur.), Neretvanska riznica umjetnina i inih vrijednosti – Južnohrvatski ogranak DHK – Hrvatska kulturna zaklada – Matica hrvatska Neum – Općina Čapljina – Hrvatsko slovo, Zagreb – Kula Norinska, 2016, 189–214.

Tekst rada uglavnom odgovara tekstu rada *Desanski toponimi* istoga autora.

Vidović, Domagoj; Vidović, Dragan: Pogled u toponimiju Zijemlja [An Overview of the Toponymy of Zijemlje]. *Bjelopoljska zora*, 11–12, Bijelo Polje, 2016, 11–14.

U radu se tematizira toponimija Zijemlja, područja sjeveroistočno od Mostara. Osvrće se na zijemaljsku ojkonimiju te imena manjih (i manje poznatih) referenata. Izdvajaju se toponimi koji svjedoče o dodiru s turskim, romanskim i albanskim jezikom. Zaključuje se da su pokazatelj hrvatske katoličke prisutnosti toponimi antroponimskoga postanja u kojima su uočavana hrvatska prezimena.

Vranić, Silvana; Oštarić, Ivo: *Rječnik govora Novalje na otoku Pagu* [Dictionary of the Novalja Dialect on the Island of Pag]. Grad Novalja – Ogranak Matice hrvatske u Novalji – Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Novalja – Rijeka, 2016, 895 str.

Knjiga obuhvaća i toponimiju katastarske općine Novalja. Tablice s dijalektnim likom toponima, opisom referenta te zemljovidi preuzeti su iz knjige *Toponimija otoka Paga* (ur. V. Skračić, Zadar, 2011.), no neki su naglasci izmijenjeni prema

izgovoru ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju za rječnik govora Novalje.

Rec. F. Galović: Dijalekatni rječnik govora Novalje na otoku Pagu. *Zadarska smotra: časopis za kulturu, znanost i umjetnost*, LXVI/1–2, Zadar, 2017, 322–335.

M. Crnić Novosel: Blago govora novaljskoga. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42/2, Zagreb, 2016, 606–609.

S. Zubčić: Vrijedan doprinos dijalekatskoj leksikografiji. *Fluminensia*, 28, Rijeka, 2016, 165–170.

Vujović, Novica: Onomastika Bajramovice, Velestova i Markovine [Bajramovica, Velestovo and Markovina Onomastics]. *Lingua Montenegrina*, IX/1, 17, Cetinje, 2016, 299–320.

Rad sadržava toponimijsku građu prikupljenu terenskim istraživanjem u naseljima Bajramovica, Velestovo i Markovina u cetinjskoj općini u Crnoj Gori. Uz toponime autor donosi i etnike te ktetike.

OSTALA IMENA

OTHER NAMES

Čolić, Ljiljana: Osmansko, otomansko ili tursko carstvo – Osmanlije, Otomanlije, Turci [Ottoman or Turkish Empire – Ottomans, Turks]. *Srpske studije*, 5/5, Beograd, 2014, 225–234.

Horvat, Joža: Imena konja u Kurelčevu djelu *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* (1867.) iz zoonomastičke perspektive [Horse Names in the Book *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* (1867.) by F. Kurelac from the Zoonomastic Perspective]. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42/1, Zagreb, 2016, 21–60.

Autor obrađuje korpus od 212 imena konja ekscerpiranih iz djela *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* (1867.) Frana Kurelca. Zoonimijska je građa najprije razvrstana prema motivacijskome kriteriju, odnosno prema doimenskoj semantici. U toj skupini imena se dijele na izravno i neizravno motivirana. Klasifikaciji je priložena i analiza. Slijedi prikaz jezičnoga podrijetla riječi od kojih su nastali prikupljeni zoonimi te klasifikacija i analiza građe prema tvorbenome kriteriju. Dobiveni rezultati uspoređuju se s rezultatima prethodnih zoonomastičkih istraživanja (koja su obuhvatila imena krava i konja). Oslanjajući se na suvremenu dijalektnu i zoonimijsku građu, autor za dio imena nastoji rekonstruirati na kojemu su terenu zabilježena. Na temelju usporedbe povijesne i suvremene zoonimijske građe utvrđuju se suvremene tendencije u imenovanju konja.

Обрадовић, Милан Б.: Творба етника и ктетика од назива америчких савезних држава у српском језику [Word Formation of Donymic and Adjectival Forms Derived From the Names of American Federal States in

Serbian = Tvorba etnika i ktetika od imena saveznih država SAD-a u srpskome jeziku]. *Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 6, Novi Sad, 2016, 51–87.

U radu se obrađuju etnici i ktetici koji se odnose na savezne države SAD-a. Autor najprije donosi popis imena saveznih država SAD-a – ovisno o morfološkim značajkama imena (pripadnosti vrsti) oblikuje ga u tri tablice (svaka sadržava kanonski lik, genitivni oblik i tvorbenu osnovu svakoga imena). Slijedi tvorbeno analiza korpusa na etnike i ktetike nastale sufiksalsnom tvorbom ili nekim tipom slaganja (složeno-sufiksalsnom tvorbom, npr. *Zapadnovirdžinijanin, zapadnovirdžinijski*; srasličko-sufiksalsnom tvorbom, npr. *Njumeksikanac, njumeksički*). U nastavku autor se osvrće na mjerila jezične pravilnosti i proučava zadovoljavaju li primjeri navedene kriterije. Rad završava tabličnim pregledom cjelokupnoga korpusa.

Šabić, Indira: Nazivi tunela u Bosni i Hercegovini – krematonimski principi upotrebe, značenja i tvorbe [Names of Tunnels in Bosnia and Herzegovina – Chrematonyms Use Principles, Meaning and Formation]. *Književni jezik*, 26/1–2, Sarajevo, 2015, 145–164.

Uvodni je dio rada osvrst na različitu terminologiju (*krematonim, ergonim, ekonim*). Slijedi analiza učestalosti krematonima u različitim komunikacijskim situacijama te, s tim u vezi, analiza funkcije krematonima. Središnji dio rada odnosi se na imena tunela u Bosni i Hercegovini. Pedesetak imena tunela klasificira se prema motivacijskome kriteriju. Utvrđuje se da je većina imena slavenskoga podrijetla te da je motivirana nazivima koji odražavaju prirodno-zemljopisne značajke terena na kojemu se tuneli nalaze ili već postojećim toponimima. Donosi se i osvrst na novija, često političkim odlikama potaknuta, preimenovanja tunela.

Štavbar, Simona: Težave pri prevajanju svetniških imen [Difficulties in Translation of Saints' Names = Poteškoće pri prevođenju imena svetaca]. *Slavia Centralis*, 1, Maribor, 2015, 135–146.

U radu se analiziraju poteškoće koje mogu nastati pri prevođenju imena svetaca (te imena crkvenih objekata i umjetničkih djela motiviranih hagionimima) sa slavenskoga na engleski i njemački jezik. U uvodnome se dijelu rada iz traduktološke perspektive upozorava na mogućnost uvrštavanja imena svetaca u posebnu kategoriju imena koja se mogu prevoditi (poput imena papa, vladara, povijesnih osoba, likova iz umjetničkih djela), što ih razlikuje od osobnih imena koja se načelno ne prevode. U središnjim se poglavljima rada objašnjavaju metode traženja istovrijednica te se upućuje na korisna vrela i rječnike; zatim se donose mogućnosti prevođenja lokalnih (i dijalektnih) varijanti hagionima, a u zasebnome se odlomku upozorava na što treba obratiti pozornost pri prevođenju imena svetaca koji dolaze u paru (npr. *Kuzma i Damjan*). Uz to što se osvrće na važnost reda riječi u prevođenju, autorica ističe i probleme povezane s prevođenjem atributa uz imena svetaca (npr. *sveti* se ne može uvijek prevesti kao *Saint*, nego kao njegove istovrijednice u određenim ustaljenim svezama mogu doći i *Holy, Blessed, Divine, Sacred* itd.; ustaljena je i sveza *Virgin Mary*). U posljednjemu je poglavlju rada donesena ana-

liza nekih prijevoda imena svetaca iz tekstova o Sloveniji objavljenih u tiskanim vodičima ili na internetu.

Vidović, Domagoj: Etonim Hrvat u antroponimiji i toponimiji [Ethnonym *Hrvat* in Antroponymy and Toponymy]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 3/3, Zagreb, 2016, 21–23.

U radu se obrađuju potvrde etnonima *Hrvat* na južnoslavenskome području. Veći dio rada posvećen je odrazima navedenoga etnonima u antroponimiji. Autor donosi kronološke podatke o pojavljivanju osobnih imena (npr. *Hrvat*, *hrvoje*) na različitim južnoslavenskim područjima, a zatim i o pojavljivanju homonimnih pridjevaka, pridjevaka izvedenih od njih ili prezimena nastalih od tih imena. Antroponomastičko poglavlje završava pregledom broja nositelja osobnih imena motiviranih etnonimom *Hrvat*. Drugi dio rada obuhvaća toponime motivirane etnonimom *Hrvat* izvan Hrvatske.

Vulić, Sanja: Blagdani i spomendani u zapisima Josipa Lovretića (pučka imena, nazivlje, poslovice i uzrečice) [Holidays and Remembrance Days in Josip Lovretić's Writings (Folk Names, Terminology, Proverbs and Sayings)]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 183–198.

Iz monografije *Otok vlač*. Josipa Lovretića autorica je ekscerpirala zapise o narodnim imenima blagdana i svetačkih spomendana te poslovice i uzrečice vezane uz te dane. Tu građu, kao i imena određenih dana pokladnoga razdoblja, autorica uspoređuje s odgovarajućim imenima, poslovicama i uzrečicama u govorima ostalih šokačkih Hrvata u Hrvatskoj i dijaspori te u drugim hrvatskim govorima.

LITERARNA ONOMASTIKA

LITERARY ONOMASTICS

Brala-Mudrovčić, Jasminka; Brozović, Suzana: Antroponimija u *Pričama iz davnine* Ivane Brlić-Mažuranić [Anthroponymy in *Tales of Long Ago* by Ivana Brlić-Mažuranić]. U: *Sodobni pristopi poučavanja prihajajućih generacij*, Orel, M. (ur.), Eduvision, Ljubljana, 2016, 814–836.

Početni dio rada sadržava teorijski okvir – donose se definicije različitih antroponimskih kategorija (osobnih imena, prezimena, nadimaka, pseudonima, heraldičkih imena) te etnika i etnonima, a usto se objašnjava njihov povijesni razvoj. U opisu književnoga stvaralaštva Ivane Brlić-Mažuranić posebno se ističu *Priče iz davnine*, koje se temelje na slavenskoj mitologiji i mitološkim likovima. Slijedi antroponomastička (semantička i strukturna) analiza konkretnih bajki.

Šabić, Indira: Literarna imena dramskih tekstova u Bosni i Hercegovini [Literary Names in Dramatic Texts in Bosnia and Herzegovina]. *Književni jezik*, 27/1–2, Sarajevo, 2016, 129–151.

U uvodu rada autorica predstavlja terminologiju literarne onomastike. Vodeći se »načelom pripadnosti« i »pozorišnim razlozima«, u korpus uvrštava dramske tek-

stove 21 autora (nastale od 1894. godine). Posebna se pozornost u radu posvećuje analizi funkcija literarnih imena. Oslanjajući se na Debusovu podjelu funkcija literarnih imena, u razradi se svakoj od funkcija (fikcionalizacijsko-iluzionističkoj funkciji, funkciji naglašavanja ili isticanja, karakterizacijskoj funkciji te mitologizacijskoj funkciji) pristupa u zasebnome potpoglavlju. Autorica se osvrće na strukturu literarnih imenskih formula i na imena u naslovima bosanskohercegovačkih dramskih tekstova u cilju iščitavanja stajališta imenovatelja i interpretacije kontekstualizacije teksta u vremenu u kojemu je nastao.

GRANIČNA ONOMASTIČKA PODRUČJA I SRODNE DISCIPLINE RELATED DISCIPLINES

Bartulović, Anita; Mijić, Linda: *Voda* i s njome značenjski povezani leksemi u spisima srednjovjekovnoga zadarskog notara Petra Perencana [Voda and Lexemes Semantically Related to 'Water' in the Records of the Zadar Medieval Notary Petrus Called Perençanus]. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 2016, 1–19.

U članku se u zasebnim potpoglavljima analiziraju apelativi i onimi (toponimi s područja zadarskoga distrikta i izvan njega te antroponimi) koji su značenjski povezani s leksemom *voda*, ekscerpirani iz neobjavljenih spisa srednjovjekovnoga zadarskog notara Petra zvanoga Perencan. Autorice zaključuju da u navedenim spisima najveći udio imaju latinski leksemi zbog toga što je latinski bio službeni jezik na kojemu se odvijala korespondencija, no uz njih su potvrđeni i leksemi slavonskoga te romanskoga podrijetla.

Boryś, Wiesław: Čakavsko *hust* 'grm, žbun', kajkavsko *husta/hosta* 'šuma; grmlje, žbunje, šikara, gustiš' [The Čakavian *hust* 'a Bush, a Shrub', Kajkavian *husta/hosta* 'a Forest; Shrubs, Bushes, an Overgrowth, a Thicket']. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 20, Zagreb, 2016, 13–20.

Istražujući čakavske govore u kojima je potvrđen leksem *hust* sa značenjem 'grm', autor utvrđuje da je to značenje ograničeno na istarsko područje, dok je u južnijim govorima zabilježeno značenje 'hrpa, gomila'. U nastavku problematizira Šimunovićevu interpretaciju prema kojoj je brački toponim *Husta* motiviran riječju *host* 'rep'. Donosi pregled dosadašnjih etimoloških interpretacija, a na temelju potvrda fonoloških inačica istoga leksema i u kajkavskim i u slovenskim govorima, rekonstruira ishodišne oblike **chqstb* i **chqsta*. Potvrde iz hrvatskih i slovenskih govora povezuje s istočno-slavenskim (npr. rus. *kust* 'grm') te, rekonstruirajući razvoj, pretpostavlja im zajedničko podrijetlo. U zaključku, u kontekstu prethodno objašnjene etimologije, autor donosi tumačenje semantike.

Buršić-Matijašić, Klara: Toponimija prapovijesnih gradina Istre [Toponymy Hillforts of Istria]. U: *Jezici i kulture u vremenu i prostoru* II/1, Gudurić, S.; Stefanović, M. (ur.), Filozofski fakultet, Sveučilište u Novom Sadu, Novi Sad, 2013, 135–147.

U kontekstu jezične raznolikosti i prožimanja etničkih i jezičnih zajednica na području Istre, autorica utvrđuje postojanje brojnih riječi sa značenjem ‘gradina’ (npr. *kašteljer*). Analizi podvrgava imena lokaliteta na kojima se nalaze ili su se nalazila gradinska naselja, i to prema motivacijskome kriteriju. Toponomastičkom analizom autorica se služi kao jednim aspektom interdisciplinarnoga istraživanja da bi dobila potpuniju sliku prapovijesnih naselja te ustanovila dosad nepoznata nalazišta.

Celinić, Anita: Govor Moravča [Moravče Local Speech]. *KAJ – časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XLIX/3–4, Zagreb, 2016, 45–70.

U uvodu rada autorica interpretira etimologiju ojkonima *Moravče*. Ističe da su toponimi s osnovom *morav-* vrlo česti u slavenskome svijetu te da se odnose na različite zemljopisne referente, pritom posebno ističe primjere iz hrvatske toponimije. Oslanjajući se na tumačenja u raznim slavenskim etimološkim rječnicima te na dijalektne podatke, autorica pretpostavlja da osnova može upućivati na ‘mladu travu’, ‘(vlažan) travnjak’, ‘mjesto obraslo mladom travom’ ili da može funkcionirati kao naziv konkretne biljke (vrste trave).

Čače, Slobodan: Šibenski otoci u antičkim izvorima [The Archipelago of Šibenik in Antique Sources]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 41–48.

Autor naglašava probleme vezane uz identifikaciju šibenskoga arhipelaga u antici koji su posljedica pogrešne interpretacije antičkih vrela. Izdvajajući Plinija Starijega i Anonima iz Ravene kao autore jedinih pouzdanih vrela, autor pretpostavlja da su *Keladuse* (*Celasussae*) najstarije ime koje se odnosilo na šibenske otoke (i Kornate). Smatra da u prilog tomu govore jezični i nejezični dokazi odvijanja grčke trgovine i sjeverno od Trogira od 4. st. pr. Kr.

Čelić, Željka: Zagreb u morfemima [Zagreb in Morphemes]. U: *Slavenska filologija. Prilozi jubileju prof. em. Milenka Popovića*, Čelić, Ž.; Fuderer, T. (ur.), FF press, Zagreb, 2016, 211–220.

U radu se analiziraju promjene u tvorbi izvedenica od osnove *zagreb-* u hrvatskome jeziku izazvane sociolingvističkim čimbenicima. Osvrnuvši se na dosadašnje interpretacije etimologije ojkonima *Zagreb*, autorica prednost daje motivaciji riječju *breg* ‘obala’. U nastavku donosi ktetike koji se odnose na *Zagreb* (*zagrebački, zagrebečki*) te zaključuje da je postojanje varijanata posljedica prožimanja standarda i kajkavskih govora. Navodi i tvorbeno neprilagođene ktetike nastale pod utjecajem engleskoga jezika (npr. *Zagreb film festival*). Analizom etnika potvrđenih u korpusu utvrđuje da je većina obrazaca – od onih iz 16. st. (*Zagrebec*) do novijih (*Zagrepčanec, Zagrepčanin*) – sintetička, a analitičke obrasce (*Građani Zagreba*) tumači kao rezultat političke korektnosti. Ističe i da se odnos standard : dijalekt, unatoč istopisnosti ženskih etničkih likova, može iščitati iz naglaska (*Zagrepčanka : Zagrepčanka*).

Dragić, Marko: Nematerijalna kulturna baština Hrvata u Bosni i Hercegovini [Croatian Intangible Cultural Heritage in Bosnia and Herzegovina]. *Bosna franciscana*, 45, Sarajevo, 2016, 265–314.

U radu se navode i multidisciplinarno interpretiraju predaje koje obuhvaćaju starovjekovne, srednjovjekovne i novovjekovne teme. Najviše je predaja o ilirskoj kraljici Teuti, dolasku Hrvata u današnje krajeve, kraljici Bugi te kralju Tomislavu. Iz onomastičke su perspektive zanimljive interpretacije nekih imena. Mikrotoponim *Kuline* vezuje se uz najlegendarnijega bosanskog bana Kulina, a hidronim *Vrelo svetog Jakova* uz svetoga Jakova Markijskoga i njegovo djelovanje u Bosni. O progonima i stradanjima Hrvata tijekom osmanlijske okupacije svjedoče brojni mikrotoponimi (npr. *Kukavice*, *Krvnica*, *Očno vrilo*, *Curin greb*, *Svatovsko greblje*).

Janković, Nebojša; Tasić, Milutin: *Legende o nazivima beogradskih naselja* [Legends about the Names of Belgrade Quarters]. Bookland, Beograd, 2015, 168 str.

Kale, Jadran: Kulturni krajolik Oruta [The Cultural Landscape of Orut]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 99–107.

Autor opisuje otočić koji vlasnici zemljišta iz Prvić Luke nazivaju *Orut*, a na suvremenim se zemljovidima navodi kao *Zmajan*. Pri opisu kulturnoga krajolika ističe se da se u prošlosti na njemu uzgajala vinova loza, dok se danas uzgajaju samo masline. Posljedica je aktivnosti u orutskim kamenolomima, koje su počele već u 15. stoljeću, današnji stepenast izgled otoka. Za kulturni krajolik Oruta specifične su i pseudokupole, koje svjedoče o intenzivnosti kultiviranja zemljišta.

Karač, Zlatko: Tursko-islamski urbanizam u Hrvatskoj [The Turkish-Islamic Urbanism in Croatia]. U: *Hrvatska i Turska. Povijesno-kulturni pregled*, Jurčević, K. i dr. (ur.), Srednja Europa – Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2016, 73–84.

U radu, u kojemu se proučava sustav naselja tijekom osmanlijske vladavine, iz toponomastičke je perspektive relevantan osvrt na imena koja i danas odražavaju utjecaj turskoga jezika (uglavnom ojkonimi, hodonimi) premda u tim naseljima ili dijelovima naselja danas više nema ostataka osmanskoga urbanizma.

Kero, Pavao; Faričić, Josip (ur.): *Glagoljske matice umrlih Župe Rođenja Blažene Djevice Marije u Pašmanu 1606. – 1825.* [Glagolitic Death Register of the Nativity of the Blessed Virgin Mary Parish in Pašman 1606 – 1825]. Stalna izložba crkvene umjetnosti (Monumenta glagolitica Archidioecesis Iadertinae, Vol. XVII) – Sveučilište u Zadru, Zadar, 2015, 492 str. + faksimil.

Knjiga sadržava studije Grozdane Franov-Živković naslovljene *Glagoljske matice umrlih Župe Rođenja B. D. Marije u Pašmanu 1606. – 1825.* te Pavla Kere *Župnici i ostali svećenici koji se spominju u maticama umrlih Župe Rođenja B. D. Marije u Pašmanu 1606. – 1825.* Doneseni su i faksimili matica: I. svezak. *Matična knjiga umrlih (1606. – 1679.)*, II. svezak. *Matična knjiga umrlih (1607. – 1612.)*, III. sve-

zak. *Matična knjiga umrlih (1607. – 1612.), IV. svezak. Matična knjiga umrlih (1686. – 1825.)*.

Rec. I. Botica: Pašmanske matice umrlih. *Slovo: časopis Staroslavenskoga instituta u Zagrebu*, 66, Zagreb, 2016, 247–248.

Lončar, Ivana: Nombres propios de la fraseología croata: patrimonio de connotaciones histórico-culturales [The Proper Names in the Croatian Phraseology: Heritage of Historical-Cultural Connotations = Imena u hrvatskoj frazeologiji: baština povijesno-kulturnih konotacija]. *Language Design: Journal of Theoretical and Experimental Linguistics*, 16, Barcelona, 2014, 63–80.

U radu se analiziraju frazemi koji kao sastavnicu imaju osobno ime, toponim te etnik, etnonim ili ktetik. U teorijskome dijelu rada autorica upućuje na moguću podjelu frazema prema kriteriju podrijetla u četiri skupine: internacionalne, slavenske, štokavske i nacionalne. U nastavku se klasificiraju primjeri iz korpusa, pri čemu je svako potpoglavlje posvećeno zasebnoj imenskoj kategoriji kao sastavnici frazema (osobna imena, toponimi, etnici/etnonimi/ktetici). Uzimajući u obzir semantiku i etimologiju, autorica analizu temelji na kulturnoj interpretaciji, a važan su doprinos svakako i navedeni ekvivalenti na španjolskome jeziku.

Lončar, Nina; Klempić Bogadi, Sanja: Geografska obilježja šibenskih otoka [Geographical Characteristics of the Archipelago of Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 7–40.

Autorice opisuju i analiziraju prirodna (geomorfološka, geološko-stratigrafska, klimatska te hidrogeografska) obilježja šibenskih otoka. Posebnu pozornost posvećuju njihovim društveno-geografskim te gospodarskim značajkama. Ističu potrebu uzimanja u obzir tih podataka za razumijevanje toponimijske građe.

Mužinić, Jasmina; Purger, J. Jenő (ur.): *Otok Silba, prirodno i kulturno blago* [The Island of Silba, A Natural and a Cultural Treasure]. Sveučilište u Zadru, Zadar, 2013, 322 str.

Iz onomastičke je perspektive relevantna obrada povijesne antroponimije otoka Silbe, koja se donosi u jednome od poglavlja.

Pilić, Šime: Turski katastri Miljevaca i Promine u 16. stoljeću [Turkish Cadaster of Miljevci and Promina in the 16th Century]. *Godišnjak Titius*, 8, Split, 2015, 235–295.

Katastarski popisi područja Osmanskoga Carstva relevantni su za različite discipline, među ostalima i za onomastiku, zbog građe koju sadržavaju. Popis Kliškoga sandžaka iz 1550. godine u literaturi se smatra prvim popisom toga sandžaka, ali i vrlo važnim povijesnim vrelom. Prostor današnjih Miljevaca i Promine bio je (od 1528. do kraja 17. stoljeća) u nahiji Nečven. Godine 1550. popis u toj nahiji obuhvaća četiri sela i u njima 45 domaćinstava te tri mezre i dva čifluka s 28 kućanstava. Usporedba s popisom nastalim 35 godina poslije (1585.) upućuje na dvostruki porast kućanstava i trostruki porast seoskih naselja.

Podrug, Emil; Jović, Jelena; Krnčević, Željko: Arheološka baština šibenskih otoka [The Archaeological Heritage of the Archipelago od Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 49–76.

U radu je dan pregled dosadašnjih arheoloških istraživanja šibenskih otoka. Brojni slučajni nalazi svjedoče o naseljenosti nekih šibenskih otoka tijekom pretpovijesti, antike i srednjega vijeka, no do intenzivnijega naseljavanja dolazi tek od 4. stoljeća.

Predojević, Željko: Usmene predaje o nazivima naselja južne Baranje ili Šokci su došli iz svoje pradomovine pod bremenom s luči [Oral Legends in Toponyms of South Baranya or Šokci Came from Their Ancient Homeland Carrying a Bundle and a Torch]. U: *O pričama i pričanju danas*, Marković, J.; Marks, Lj. (ur.), Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, 2015, 275–292.

Autor navodi usmene predaje iz južne Baranje koje sadržavaju pučke etimologije imena naselja. Objasnjavajući povijesni kontekst i pripadanje južne Baranje Ugarskomu Kraljevstvu do Trianonskoga sporazuma 1920., ističe da su dotada naselja imala mađarska imena, koja su se (unatoč kasnijim preimenovanjima) zadržala, ali i donekle (uglavnom fonološki) prilagodila hrvatskomu jeziku, što je pogodilo stvaranju pučkih etimologija. Donose se i pučke etimologije suvremenih ojkonima.

Skračić, Vladimir: Onimikon šibenskoga podmorja prema *Knjizi od brakov* Jere Rokića iz Prvić-Luke [Onymicon of Šibenik Underwater According to the *Knjiga of brakov (The manuscript of Fishing Spots)* by Jere Rokić]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 311–320.

U toponomastičkim istraživanjima pozornost se rijetko posvećivala imenima podmorskih referenata, poput *braka*, *mela*, *borsuna*, *kosa* i sl. U tome kontekstu autor predlaže nove, dosad neustaljene termine (npr. *bentonim*), zbog čega je uvodni dio rada relevantan i iz terminološke perspektive. Budući da se navedeni referenti ne vide, njihova imena nisu motivirana nazivima za njihova obilježja, nego se imenuju uvrštavanjem u sustav referenata koji su iznad njih. U nastavku rada autor predstavlja *Knjigu od brakov* autora Jere Rokića, koja sadržava 240 imena podmorskih referenata, te se osvrće na građu donesenu u njoj.

Šabić, Indira: Frazemi s onomastičkom sastavnicom u bosanskoj jeziku [Idioms with Onymic Component in Bosnian Language]. *Istraživanja: Časopis Fakulteta humanističkih nauka*, 10, Mostar, 2016, 281–303.

Uvodni dio rada sadržava teorijski okvir u sklopu kojega autorica ističe specifičnost frazema s onimskom sastavnicom s obzirom na izvanjezične (posebno kulturne i povijesne) podatke koji se iz njih mogu iščitati. U razradi se donosi klasifikacija frazema prema vrsti onimske sastavnice (ojkonim, hidronim, horonim, antropnim, krematonim i zoonim) te njihova značenja. Posebna se pozornost pridaje frazemima s antropnimskom sastavnicom ekscerpiranima iz bosanskohercegovačkih općejezičnih rječnika, zbirki poslovice te iz usmene upotrebe. U klasifikaciji

prema podrijetlu antroponima autorica u zasebne skupine uvrštava sastavnice slavenskoga podrijetla, kršćanskoga podrijetla i muslimanskoga podrijetla, a s obzirom na značenje dijeli ih na povijesne, književne, biblijske i kolokvijalne. U strukturnoj pak podjeli proučava od koliko je antroponimskih sastavnica oblikovan frazem te njihov odnos prema drugim sastavnicama. Usto komentira poticaj nastanka frazema s antroponimskom sastavnicom te analiziraju uloge takvih frazema.

Šitina, Ana: Spomenici povijesnoga graditeljstva na šibenskim otocima [The Monuments of Building through History on the Archipelago of Šibenik]. U: *Toponimija šibenskog otočja*, Skračić, V. (ur.), Sveučilište u Zadru, Centar za jadranska onomastička istraživanja, Zadar, 2016, 77–98.

Graditeljska baština upućuje na to da je većina šibenskih otoka naseljena u doba osmanlijskih napada. Autorica izdvaja najvažnije sakralne objekte na tim otocima (crkve, crkvice, samostanske komplekse), za koje utvrđuje da su se počeli graditi u 15. stoljeću. Ističe važnu ulogu uglednih šibenskih plemićkih obitelji Šižgorića, Vrančića i Divinića u njihovu naseljavanju, o čemu svjedoče gospodarsko-ladanjski sklopovi na Prviću, Zlarinu i Žirju.

Tomasović, Marinko: Donjoneretvanska (hagio)toponimija u prilog crkvenih gradnji od kasne antike do kasnoga srednjeg vijeka (5. – 15. stoljeće) [(Hagio) toponymy of Lower Neretva Region: A Contribution to the Study of Church Architecture from Late Antiquity to Late Middle Ages (5th – 15th Century)]. *Neretvanski zbornik*, 8, Zagreb, 2016, 115–138.

U pojasu donjega toka rijeke Neretve više je materijalnih dokaza ili indicija za postojanje ranokršćanskih i srednjovjekovnih crkava. Rad sadržava više poglavlja: *Sigurni hagionimi i hagiotoponimi neovisno o sačuvanim ostatcima crkava, Pitanje preuzimanja titulara sa sigurnih ili pretpostavljenih crkvenih gradnja na istome mjestu ili u blizini, Toponimijsko upućivanje na crkve, Ostatci vjerojatne ili moguće crkve u pogledu materijalnih ostataka ili indicija i karaktera lokaliteta – Vid; Ostrić-Struge; Eraci (Plina); Opuzen, Crkve spomenute u predaji te moguće crkvene gradnje zbog konteksta lokaliteta – Brista (Staševica); Crnoča (Staševica), Čoveljuša; Slivno Ravno, Položaji bez toponimijskoga očitovanja navodnih samostana – Opuzen; Bačina, Karakter navoda o benediktinskim i bazilijanskim redovnicima i franjevačkome samostanu na Osinju.*

Vedriš, Trpimir: Sv. Martin *ad fines*: nekoliko opažanja o martinskoj hagiopografiji u južnim područjima Gorskoga arhidakonata [St. Martin *ad fines*: On Hagiotoponymy of St. Martin in the Southern Areas of Archdeaconate of Gora]. U: *Putovima europske nematerijalne baštine u 21. stoljeću: sv. Martin, simbol dijeljenja. Sur les chemins européens du patrimoine immatériel au XXIe siècle: Saint Martin, symbole du partage*, Zaradija Kiš, A.; Sabotič, I. (ur.), Institut za etnologiju i folkloristiku – Kulturni centar sv. Martin – Hrvatska, Zagreb, 2016, 285–310.

Poznatu sliku o martinskoj materijalnoj baštini u Republici Hrvatskoj (koncentriranoj u priobalnoj i sjeverozapadnoj Hrvatskoj), autor dopunjuje podatcima o de-

setak srednjovjekovnih crkava posvećenih sv. Martinu (nažalost, nijedna od njih više ne postoji) u sjeverozapadnoj Bosni, području koje je nekad pripadalo Zagrebačkoj biskupiji te je u kulturnome i administrativnome smislu činilo jedinstven prostor s područjem srednjovjekovnoga Gorskog arhiđakonata. Prema popisima župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501., na području Gorskoga arhiđakonata bilo je 11 crkava s titularom sv. Martina. Autor zaključuje da „Gorski odvojak” predstavlja »ne samo simbolički značajnu kariku u prostornom povezivanju kontinentalne Hrvatske s jadranskom« već otvara »mogućnosti i za širenje martinske mreže u Bosni i Hercegovini, poglavito na području Banjalučke biskupije«.

Vulić, Sanja: Etnolingvistički pristup blagdanu sv. Martina na hrvatskom govornom području [Ethno-linguistic Approach to the Memorial Day of St. Martin in the Croatian Speaking Territory]. U: *Putovima europske nematerijalne baštine u 21. stoljeću: sv. Martin, simbol dijeljenja. Sur les chemins européens du patrimoine immatériel au XXIe siècle: Saint Martin, symbole du partage*, Zaradija Kiš, A.; Sabotič, I. (ur.), Institut za etnologiju i folkloristiku – Kulturni centar sv. Martin – Hrvatska, Zagreb, 2016, 121–150.

Autorica konstatira da su najčešće pučke inačice blagdanskih imena *Martinje* i *Martinja*, a njihov postanak tumači preobrazbom, tj. poimeničenjem nekadašnjih odnosnih pridjeva koji su bili izvedeni od osnove svetčeva imena starim sufiksima *-je, -ja*. Pridjevi su bili dijelom dvorječnoga imena čija je druga sastavnica bila imenica srednjega ili ženskoga roda koja se s vremenom počela izostavljati (npr. *Martinje proštenje/slavlje* > *Martinje, Martinja fešta/fiera* > *Martinja*). U nastavku rada vrlo se iscrpno prikazuju rasprostranjenost i fonološke inačice blagdanskih imena na čitavome hrvatskom području i područjima izvan Hrvatske na kojima žive Hrvati. Među hrvatskim pučkim nazivima motiviranim imenom svetca navodi *martinsko lito, martinščak, martinščina, martinka* (i brojne inačice), spominje mnoge frazeme te uzrečice, poslovice i rugalice. Rad zaključuje tvrdnjom da »u hrvatskim narječjima, dijalektima i mjesnim govorima s jedne strane postoji nazivlje i frazemi koji su izravno vezani uz sv. Martina, njegovo štovanje i blagdan, a s druge strane nazivlje, frazemi i rugalice koji su formalno proizašli iz svečeva imena, a sadržajno su vezani uz poganski običaj pretkršćanskoga vremena koji se obilježavao u istom dijelu naše kalendarske godine«.

Zaradija Kiš, Antonija: Tradicija sv. Martina u kontekstu hrvatske nematerijalne baštine [Tradition of the Feast of St. Martin in the Context of Croatian Intangible Heritage]. U: *Putovima europske nematerijalne baštine u 21. stoljeću: sv. Martin, simbol dijeljenja. Sur les chemins européens du patrimoine immatériel au XXIe siècle: Saint Martin, symbole du partage*, Zaradija Kiš, A.; Sabotič, I. (ur.), Institut za etnologiju i folkloristiku – Kulturni centar sv. Martin – Hrvatska, Zagreb, 2016, 17–40.

U radu se prikazuje tradicija štovanja sv. Martina na hrvatskome području. Među ostalim, snaga kulta sv. Martina iščitava se i iz onimijske građe. U poglavlju naslovljenu *Onomastičke napomene* autorica donosi potvrde nemetatezirana svetče-

va imena posvjedočene u malobrojnim dalmatinskim toponimima (npr. *Mratovo*, *Sumratin*) te mnogo brojnije potvrde toponima različitih kategorija koji se temelje na metateziranu liku imena Martin (npr. ojkonomi *Martijanec*, *Martinac*, *Martinci*, *Martin*, *Martinska Ves*, *Martinovo Selo*; oronimi *Martin breg*, *Martin brdo*, *Martinjak*, *Martinščak*; hidronimi *Martijanšek*, *Martinec*, *Martinovo vrelo*, *Martinovica*, *Martinščica*). Proučena je i antroponimija pa se utvrđuje da se ime Martin (upravo *Mratin*) spominje već na Bašćanskoj ploči, da mnogi danas nose ime *Martin* ili *Martina* te da se ime Martin prepoznaje u osnovi mnogih hrvatskih prezimena (npr. *Martinac*, *Martinec*, *Martinčević*, *Martinčić*, *Martini*, *Martinić*, *Martinko*, *Martinković*, *Martinov*, *Martinušić*).

Joža Horvat